

Monitoimitilojen suunnittelu ja käyttö

Kanuunan monitoimitiloissa työskentelevien verkoston jäsenten kokemusten perusteella koottuja vinkkejä monitoimitilan suunnitteluun ja käyttöön

Sisältö

- Tilan suunnittelu
- Kalustuksen suunnittelu
- Toiminnan suunnittelu
- Toiminnan toteutus
- Toiminnan ylläpito ja kehittäminen

Tilan suunnittelu - mitä ja miksi?

- Koulu, jonka sisällä muitakin toimijoita?
- Kylätalo –idea?
- Rahan säästö – tilojen käyttöaste?
- Yhteisten tilojen tuoma synergiaetu myös toiminnassa?
- Toimintakulttuurin muutos?

Tämä keskustelu on hyvä käydä ensimmäisenä kaikkien tulevien tilan käyttäjien ja toteuttajien kesken

Tilan suunnittelu - osallistajat

kuka	mitä	miksi	miten
Tilaaja (kunnan / kaupungin toimitiloista vastaava)	Määrittelee yleiset vaatimukset	Hallitsee kokonaiskustannukset	Kertoo esim. oppilas- ja käyttäjämäärät sekä budjetin
Käyttäjät / henkilöstö (koulu, kirjasto, hyvinvointialue, päiväkot, nuorisopalvelut, järjestöt, asukasyhdistys jne.)	Kertovat käytännön toiminnasta ja sen vaatimuksista tilasuunnitteluun (tilojen sijoittelu, sisäänkäynnit, mitkä tilat tulevat yhteiskäyttöön, mitä ”omia” tiloja tarvitaan, esim. toimistot, varastot)	Käyttäjät tietävät parhaiten, mitä vaatimuksia tilan onnistunut käyttö edellyttää suunnittelulta	Tarkka kuvaus, mitä tilassa tapahtuu päivän aikana (esim. onko keittiö ruuan lämmitystä vai valmistusta varten)
Käyttäjät / asiakkaat / nuoret (em. käyttäjien asiakkaat: kirjaston asiakkaat, nuoret, järjestöjen jäsenet, alueen asukkaat ym.)	Toiveet ja tarpeet tilan suhteen	Tila suunnitellaan heidän käyttöönsä	Mitä haluavat tilassa tehtävän, mitä vaatimuksia se asettaa tilan suunnittelulle, kuuleminen laajasti
Arkkitehti	Suunnittelee tilaratkaisut	Tilasuunnittelun ammattilainen	Otaa huomioon toiveet, yhteensovittaa ne ja suunnittelee niiden pohjalta
Rakennusliikkeen edustaja	Toteuttaa suunnitelman	Osa antaa käytännön vinkkejä ratkaisuihin	Kertoo eri vaihtoehdoista, teknisen toteutuksen asiantuntemus

Tilan suunnittelu - kompastuskivet

- Tulevia käyttäjiä ei kuulla
- Oletetaan, että tiedetään kaikkien toiminta ja tarpeet
 - Sähkölukot vs. turvallisuus – tiloja on voitava lukita poikkeustilanteissa myös manuaalisesti
 - Automaattivalaistus – valoja on voitava säätää poikkeustilanteissa myös manuaalisesti
 - Tilojen rajaaminen – eri käyttäjät tiloissa eri aikaan, voitava rajata pois käytöstä ne tilat, joita ei tarvita
- Arkkitehti ja rakennusliikkeen edustaja eivät ole mukaa suunnittelun alkuvaiheessa
- Käyttäjillä ei ole riittävää tietoa eri mahdollisuuksista teknisten ja tilaratkaisujen suhteen
- Käyttäjillä tarkoitetaan vain henkilökuntaa, asiakkaat unohdetaan
- Tarjouskilpailu ja raha rajoittavat suunnittelua liikaa

Kalustuksen suunnittelu - mitä ja miksi

- Kaikkien tilan tulevien käyttäjien kuuleminen tärkeää kalustuksen suunnittelussa
- Tilaa myös ihmisille ja toiminnalle, ei ylikalustusta
- Käytäntö ja käyttäjät suunnittelun lähtökohtana
- Kalusteiden kestävyys ja käytettävyys etusijalla

Kalustuksen suunnittelu - osallistujat

kuka	mitä	miksi	miten
Tilaaja	Määrittelee yleiset vaatimukset	Hallitsee kokonaiskustannukset	Kertoo esim. oppilas- ja käyttäjämäärät sekä budjetin
Käyttäjät / henkilöstö	Kertovat käytännön toiminnasta ja sen vaatimuksista kalustesuunnitteluun (kalusteiden sijoittelu, mitkä kalusteet tulevat yhteiskäyttöön, mitä "omia" kalusteita tarvitaan, esim. toimisto- ja säilytyskalusteet)	Käyttäjät tietävät parhaiten, mitä vaatimuksia tilan kalustukselle on. (kalusteiden kestävyys, monikäyttöisyys ja siirrettävyys, materiaalien puhdistettavuus, ns. pakolliset kalusteet ja niiden tilantarve (biljardipöytä))	Tarkka kuvaus, mitä tilassa tapahtuu päivän aikana, mihin kalusteita käytetään (siirrelläänkö kalusteita, mitä säilytyskalusteissa säilytetään, mitkä eri ryhmät käyttävät kalusteita päivän aikana)
Käyttäjät / asiakkaat / nuoret	Toiveet ja tarpeet kalustuksen suhteen	Tila suunnitellaan heidän käyttöönsä	Mitä haluavat tilassa tehtävän, mitä vaatimuksia se asettaa tilan kalustukselle, kuuleminen laajasti
(Sisustus)arkkitehti	Suunnittelee kalusteratkaisut	Suunnittelun ammattilainen	Otaa huomioon toiveet, yhteensovittaa ne ja suunnittelee niiden pohjalta
Kalusteliikkeen edustaja	Toteuttaa suunnitelman	Osa antaa käytännön vinkkejä ratkaisuihin	Kertoo eri vaihtoehdoista, teknisen toteutuksen asiantuntemus

Kalustuksen suunnittelu - kompastuskivet

- Tulevia käyttäjiä ei kuulla, vaan oletetaan, että tiedetään kaikkien toiminta ja tarpeet
 - Kalusteet eivät sovellu kaikkien käyttäjien tarpeisiin
 - Säilytyskalusteita on liian vähän tai ne ovat vääränlaisia
 - Kalusteet eivät kestä käyttöä
- Käyttäjillä tarkoitetaan vain henkilökuntaa, asiakkaat / nuoret unohdetaan
- Käyttäjillä ei ole riittävästi tietoa kalustusmahdollisuuksista
- Tarjouskilpailu ja raha rajoittavat suunnittelua liikaa

Toiminnan suunnittelu - mitä ja miksi

- Kaikkien tilan tulevien käyttäjien kuuleminen tärkeää toiminnan suunnittelussa
- Yhteistyön ja rajapintatyöskentelyn tuomien mahdollisuuksien pohtiminen laajalla edustuksella
- Monitoimitilan päävastuutahosta ja kaikkien toimialojen esihenkilöiden yhteistyöstä sopiminen
- Toimintaan liittyvät käytännön asiat, joiden vastuut sovittava (kuka hoitaa?):
 - Tiedotus
 - Yhteiset palaverit
 - Varauksetkäytännöt
 - Avainten luovutus
 - Vikailmoitukset
 - Yhteiskäytössä olevien kalusteiden ja välineiden huolto- ja korjaus
 - Ei kenenkään vastuulla olevat asiakkaat (esim. koulu loppuu klo 14, nuorisotila aukeaa klo 15: kenen vastuulla sisään jäävät nuoret ovat, kuka opastaa iltakäyttäjiä ja ”eksyneitä”

Toiminnan suunnittelu - osallistujat

kuka	mitä	miksi	miten
Esihenkilöt	Määrittelevät yleiset vaatimukset ja yhteistyön mahdollisuudet	Hallitsevat oman toimialansa kokonaisuudet ja lainsäädännön, ymmärtävät yhteistyön ja rajapintatyöskentelyn merkityksen, luovat edellytyksiä ja mahdollisuuksia yhteistyöhön	Kertovat oman toimialansa toiminnasta ja tavoitteista sekä yhteistyön tuomista mahdollisuuksista, ymmärtävät yhteistyöorganisaatioiden työtä
Käyttäjät / henkilöstö	Kertovat omasta toiminnastaan ja yhteistyöstä käytännön tasolla	Hallitsevat oman toimialansa käytännöt, ymmärtävät yhteistyön ja rajapintatyöskentelyn merkityksen, tekevät yhteistyötä käytännössä	Ymmärtävät yhteistyökumppaneiden työtä ja yhteistyön tuoman hyödyn sekä omaan työhön että asiakkaille
Käyttäjät / asiakkaat / nuoret	Toiveet ja tarpeet toiminnan suhteen	Toiminta suunnitellaan heille	Kuullaan eri asiakasryhmien toiveita ja tarpeita laajasti
Arkkitehti	Suunnittelee tilan vastaamaan toiminnan tarpeisiin	Tarkka toiminnan kuvaus auttaa suunnittelemaan toimivan tilan. Tuo omia ratkaisuja toiminnan toteuttamisen tueksi.	Arkkitehti mukana myös toiminnan suunnittelussa, jotta voi parhaiten vastata tarpeisiin
Rakennusliikkeen edustaja	Toteuttaa tilan vastaamaan toiminnan tarpeisiin	Tarkka toiminnan kuvaus auttaa rakentamaan toimivan tilan. Tuo omia ratkaisuja toiminnan toteuttamisen tueksi.	Rakennusliikkeen edustaja mukana myös toiminnan suunnittelussa, jotta voi parhaiten vastata tarpeisiin

Toiminnan suunnittelu - kompastuskivet

- Tulevia käyttäjiä ei kuulla, vaan oletetaan, että tiedetään kaikkien toiminta ja tarpeet
- Käyttäjillä tarkoitetaan vain henkilökuntaa, asiakkaat / nuoret unohdetaan
- Juututaan vanhoihin seiniin ja toimintatapoihin
- Pidetään tiukasti kiinni vain omasta näkemyksestä
- Ei ymmärretä yhteistyön tuomia hyötyjä
- Piiloudutaan esim. lainsäädännön taakse

Toiminnan toteutus - mitä ja miksi

- Kaikkien tilan käyttäjien kuuleminen tärkeää
- Yhteistyön ja rajapintatyöskentelyn hyödyntäminen, uusien käytäntöjen luominen
- Kaikkien toimialojen esihenkilöiden yhteistyö, vakiintuneet tiedotuskanavat ja palaverit
- Toimintaan liittyvät käytännön asiat:
 - Tiedotus
 - Yhteiset palaverit
 - Varauksetkäytännöt
 - Avainten luovutus
 - Vikailmoitukset
 - Yhteiskäytössä olevien kalusteiden ja välineiden huolto- ja korjaus
 - Ei kenenkään vastuulla olevat asiakkaat (esim. koulu loppuu klo 14, nuorisotila aukeaa klo 15: kenen vastuulla sisään jäävät nuoret ovat, kuka opastaa iltakäyttäjiä ja ”eksyneitä”

Toiminnan toteutus - osallistujat

kuka	mitä	miksi	miten
Esihenkilöt	Määrittelevät yleiset vaatimukset ja yhteistyön mahdollisuudet, tekevät yhteistyötä esihenkilötasolla	Hallitsevat oman toimialansa kokonaisuudet ja lainsäädännön, ymmärtävät yhteistyön ja rajapintatyöskentelyn merkityksen, luovat edellytyksiä ja mahdollisuuksia yhteistyöhön	Tukevat oman toimialansa toimintaa, mahdollistavat yhteistyön
Käyttäjät / henkilöstö	Toteuttavat toimintaa yhteistyössä	Hallitsevat oman toimialansa käytännöt, ymmärtävät yhteistyön ja rajapintatyöskentelyn merkityksen, tekevät yhteistyötä käytännössä	Ymmärtävät yhteistyökumppaneiden työtä ja yhteistyön tuoman hyödyn sekä omaan työhön että asiakkaille
Käyttäjät / asiakkaat / nuoret	Käyttävät tiloja monipuolisesti	Toimintaa tuotetaan heille ja heidän kanssaan	Kuullaan eri asiakasryhmien toiveita ja tarpeita laajasti, otetaan heidät mukaan toiminnan toteutukseen
Käyttäjät / yhteistyökumppanit	Käyttävät tiloja monipuolisesti omaan toimintaansa tai yhteistyössä	Ovat tärkeä osa tilan toiminnan tuottamisessa	Tuottavat palveluja yhteistyössä tai yksin, monipuolistavat tilan toimintamahdollisuuksia
Huoltoyhtiö / huoltohenkilö	Vastuussa tilan kunnossapidosta	Hallitsee tilan tekniset kokonaisuudet	Huolehtii tilan teknisestä toimivuudesta

Toiminnan toteutus - kompastuskivet

- Käyttäjiä ei kuulla, vaan oletetaan, että tiedetään kaikkien toiminta ja tarpeet
- Käyttäjillä tarkoitetaan vain henkilökuntaa, asiakkaat/ nuoret unohdetaan esim. yhteisistä palaverista ja tiedotuksesta
- Juututaan vanhoihin toimintatapoihin, ei ehditä kehittää työtä
- Pidetään tiukasti kiinni vain omasta näkemyksestä
- Ei ymmärretä yhteistyön tuomia hyötyjä
- Piiloudutaan esim. lainsäädännön taakse
- Vastuuta jäävät epäselviksi

Toiminnan ylläpito ja kehittäminen - mitä ja miksi

- Kaikkien tilan käyttäjien kuuleminen tärkeää
 - Asiakaskyselyt
 - Kehityskeskustelut
 - Yhteiset säännölliset palaverit
- Yhteistyön ja rajapintatyöskentelyn hyödyntäminen, uusien käytäntöjen luominen
- Kaikkien toimialojen esihenkilöiden yhteistyö, vakiintuneet tiedotuskanavat ja palaverit
- Toimintaan liittyvät käytännön asiat:
 - Tiedotus
 - Yhteiset palaverit
 - Varauksetkäytännöt
 - Avainten luovutus
 - Vikailmoitukset
 - Yhteiskäytössä olevien kalusteiden ja välineiden huolto- ja korjaus
 - Ei kenenkään vastuulla olevat asiakkaat (esim. koulu loppuu klo 14, nuorisotila aukeaa klo 15: kenen vastuulla sisään jäävät nuoret ovat, kuka opastaa iltakäyttäjiä ja ”eksyneitä”

Jos aiemmin sovitut käytännöt eivät toimi, etsitään yhdessä parempia

Toiminnan ylläpito ja kehittäminen - osallistujat

kuka	mitä	miksi	miten
Esihenkilöt	Määrittelevät yleiset vaatimukset ja yhteistyön mahdollisuudet, tekevät yhteistyötä esihenkilötasolla	Hallitsevat oman toimialansa kokonaisuudet ja lainsäädännön, ymmärtävät yhteistyön ja rajapintatyöskentelyn merkityksen, luovat edellytyksiä ja mahdollisuuksia yhteistyöhön, ovat selvillä uusista rahoitusmahdollisuuksista (hankkeet ym.)	Tukevat oman toimialansa toimintaa, mahdollistavat yhteistyön ja työn kehittämisen
Käyttäjät / henkilöstö	Toteuttavat toimintaa yhteistyössä, huomaavat yleensä kehittämistarpeet arjessa	Hallitsevat oman toimialansa käytännöt, ymmärtävät yhteistyön ja rajapintatyöskentelyn merkityksen, tekevät yhteistyötä käytännössä, ovat kehittämistyön ytimessä	Ymmärtävät yhteistyökumppaneiden työtä ja yhteistyön tuoman hyödyn sekä omaan työhön että asiakkaille, kehittävät työtään arjessa
Käyttäjät / asiakkaat / nuoret	Käyttävät tiloja monipuolisesti, huomaavat yleensä kehittämistarpeet arjessa	Toimintaa tuotetaan heille ja heidän kanssaan, käyttäjien palaute on yksi kehittämistyön lähtökohta	Kuullaan eri asiakasryhmien toiveita ja tarpeita laajasti, otetaan heidät mukaan toiminnan toteutukseen ja kehittämiseen
Käyttäjät / yhteistyökumppanit	Käyttävät tiloja monipuolisesti omaan toimintaansa tai yhteistyössä, huomaavat yleensä kehittämistarpeet arjessa	Ovat tärkeä osa tilan toiminnan tuottamisessa, yhteistyökumppaneiden palaute on yksi kehittämistyön lähtökohta	Tuottavat palveluja yhteistyössä tai yksin, monipuolistavat tilan toimintamahdollisuuksia, kehittävät työtään arjessa
Huoltofirma / huoltohenkilö	Vastuussa tilan kunnossapidosta, huomaavat yleensä kehittämistarpeet arjessa	Hallitsevat tilan tekniset kokonaisuudet, ovat kehittämistyön ytimessä niiden osalta	Huolehtivat tilan teknisestä toimivuudesta, kehittävät sitä arjessa

Toiminnan ylläpito ja kehittäminen - kompastuskivet

- Käyttäjiä ei kuulla, vaan oletetaan, että tiedetään kaikkien toiminta ja tarpeet
- Käyttäjillä tarkoitetaan vain henkilökuntaa, asiakkaat / nuoret unohdetaan esim. yhteisistä palavereista ja tiedotuksesta
- Juututaan vanhoihin toimintatapoihin, ei ehditä kehittää työtä
- Pidetään tiukasti kiinni vain omasta näkemyksestä
- Ei ymmärretä yhteistyön tuomia hyötyjä
- Piiloudutaan esim. lainsäädännön taakse
- Vastuujat ovat epäselvät
- Todettuihin ongelmakohtiin / esille tuotuihin parannusehdotuksiin ei reagoida